«O‘tmish chirog‘i»

— fan haftaligi ochilishi ssenariysi

Tarix — fan kechasi, haftalik va bellashuv

butun maktab, 5–11-sinf o‘quvchilari uchun

Davomiyligi: 45 daqiqa atrofida

Bu ssenariy tarix haftaligining tantanali ochilishi bo‘lib, 45 daqiqa atrofida o‘tadi. Hafta xaritasi, asrlar chizig‘i, «Noto‘g‘ri gapni tuzat» mashqi va kichik sinfga «Tarix daftari» topshirish marosimi bor.

Agar ssenariy foydali bo‘lsa, uni hamkasblaringiz bilan o‘qituvchilar guruhlarida ham ulashing. Bayram va tadbirlar uchun yana ko‘plab ssenariylarni baxtiyor.uz saytidan topishingiz mumkin.

Shu to‘plam sahifasi: https://baxtiyor.uz/tarix-ssenariy/

«Senariylar to‘plami» bo‘limi: https://baxtiyor.uz/oqituvchilar-uchun-hamma-narsa/senariylar-to-plami/

«O‘tmish chirog‘i» — fan haftaligi ochilishi ssenariysi

MAQSAD

Tarix fan haftaligini tantanali va mazmunli ochish; o‘quvchilarni hafta davomidagi tadbirlarga jalb etish; tarixiy xarita, sana va shaxslarga qiziqish uyg‘otish; tarixni aniqlik va hurmat bilan o‘rganishga chorlash.

ISHTIROKCHILAR

Ikki boshlovchi, maktab rahbariyati, tarix o‘qituvchilari, ko‘rgazma mualliflari, she‘r o‘quvchilar, fan haftaligi faollari.

JIHOZLAR

Hovli yoki akt zali, minbar, «Tarix haftaligi» yozuvi, «Asrlar chizig‘i» (katta vaqt chizig‘i: ajdodlar, Temuriylar davri, yangi davr, mustaqillik — sanalar tekshirilgan holda), xaritalar va o‘quvchilar tayyorlagan stendlar, hafta rejasining slaydi yoki varag‘i, oddiy yorliqlar, gullar.

TADBIR REJASI

Ochilish — 5 daqiqa. Rahbariyat tabrigi — 4 daqiqa. «Hafta xaritasi» — 6 daqiqa. «Asrlar chizig‘i» tanishtiruvi — 8 daqiqa. She‘r va qisqa taqdimotlar — 8 daqiqa. «Noto‘g‘ri gapni tuzat» — 6 daqiqa. «Tarix daftari» marosimi — 5 daqiqa. Yakun — 4 daqiqa. Jami: 45 daqiqa atrofida.

O‘QITUVCHI UCHUN ESLATMA

Vaqt chizig‘iga faqat ishonchli sanalarni yozing, oraliqlarni «taxminan» deb belgilashdan qo‘rqmang. Ko‘rgazmada urush tasvirlari va noaniq afsonalar bo‘lmasin. Hafta rejasini maktab imkoniyatiga moslang, ko‘p tadbir va‘da qilib, chala qoldirmang. Musiqa tavsiyasi: ochilishda tantanali qisqa kuy yoki madhiya, taqdimotlarda mayin fon, yakunda ruhlantiruvchi, lekin shovqinli bo‘lmagan qo‘shiq.

TADBIRNING BORISHI

(Tantanali kuy. Ishtirokchilar joylariga o‘tadi. Agar hovlida bo‘lsa, Davlat madhiyasi yangraydi.)

1-boshlovchi: Assalomu alaykum, hurmatli ustozlar, aziz o‘quvchilar!

2-boshlovchi: Bugun maktabimizda tarix haftaligi boshlanadi. Bu hafta biz o‘tmishni shovqin bilan emas, diqqat bilan o‘qiymiz.

1-boshlovchi: Oʻtmish — chiroq. U orqaga tortmaydi, oldinga yoʻl koʻrsatadi. Shu chiroqni birga yoqamiz.

2-boshlovchi: Haftalikni ochiq deb eʻlon qilish uchun maktab rahbariyatiga soʻz beriladi.

(Rahbar 2–3 daqiqada maqsadni aytadi: aniqlik, hurmat, faol ishtirok. Oʻqituvchi va oʻquvchilarga omad.)

1-LAVHA. «HAFTA XARITASI»

1-boshlovchi: Haftamizning xaritasi mana. Har kuni — bitta aniq ish.

(Reja namunasi. Maktab oʻz sharoitiga moslaydi.)

2-boshlovchi: Birinchi kun — ochilish va koʻrgazma.

1-boshlovchi: Ikkinchi kun — «Bir sana — bir voqea». Har bir sinf bitta tekshirilgan voqeani qisqa taqdim etadi.

2-boshlovchi: Uchinchi kun — xarita va joy nomlari. Shahar, daryo, qadimgi va hozirgi nomlar.

1-boshlovchi: Toʻrtinchi kun — «Tarixiy shaxs». Portret, qisqa tarjimai hol, shu insonning bizga qoldirgan darsi.

2-boshlovchi: Beshinchi kun — bilimdonlar bellashuvi va yopilish.

1-boshlovchi: Bu xarita — vaʻda. Uni bajarish — haftaning haqiqiy bayrami.

2-LAVHA. «ASRLAR CHIZIGʻI»

2-boshlovchi: Zal boʻylab katta chiziq tortilgan. Unda asrlar turibdi. Yoʻlboshchilarimiz bir nechta nuqtani tanishtiradi.

1-oʻquvchi: IX–XI asrlar. Xorazm, Buxoro, bagʻdodlik olimlar bilan aloqa. Al-Xorazmiy, Beruniy, Ibn Sino — ilmning ildizi shu zaminda ham bor.

2-oʻquvchi: XIV–XV asrlar. Amir Temur 1336-yili Kesh yaqinida tugʻilgan, Samarqandni poytaxt qilgan. Mirzo Ulugʻbek rasadxona qurdirdi, 1394–1449-yillarda yashagan. Alisher Navoiy 1441-yili Hirotda tugʻilgan, oʻzbek adabiy tilining buyuk namoyandasi.

3-oʻquvchi: 1991-yil 31-avgust — mustaqillik eʻlon qilindi. 18-noyabr — bayroq, 1992-yil 2-iyul — gerb, 8-dekabr — Konstitutsiya, 10-dekabr — madhiya. Bu sanalar yurtning huquqiy poydevori.

Tarix oʻqituvchisi: Chiziqdagi nuqtalar orasida ham butun umrlar yashagan. Ularni ham unutmaymiz. Sana — eshik, lekin uy — odamlarning hayoti.

3-LAVHA. SHE‘R VA TAQDIMOTLAR

4-o‘quvchi (she‘r):

To‘rt ming yil naryog‘ida qotib qolgan hayot bu,
Har bitta chizig‘ida katta iste‘dod izi.
Nazarimda bu menga ajdodlarning maktubi,
Suvratlar aro boqar mungrayib qora ko‘zi…

(Iqbol Mirzo, «Sarmishsoy» she‘ridan)

(2 ta o‘quvchi o‘z stendi haqida bir daqiqadan gapiradi: mavzu, qaysi manbaga tayanilgani, nima uchun tanlagani. Baholash bo‘lmaydi, aniqlik maqtovlanadi.)

4-LAVHA. «NOTO‘G‘RI GAPNI TUZAT»

1-boshlovchi: Endi diqqat. Men uchta gap aytaman. Ulardan ba‘zilari noaniq. Zal tuzatadi. Bu — ayblash emas, aniqlik mashqi.

(Gaplar. To‘g‘ri izoh qavs ichida.)

— «Registon ansamblini butunlay Amir Temur qurdirgan.» (Noto‘g‘ri. Registondagi Ulug‘bek madrasasi XV asr boshlarida qurilgan. Sherdor va Tillakori madrasalari XVII asrda, Yalangto‘sh Bahodir davrida barpo etilgan. Temur davrining mashhur inshootlari — Bibi-Xonim, Go‘ri Amir, Oqsaroy.)

— «O‘zbekiston mustaqilligi 1-sentabrda e‘lon qilingan.» (Noto‘g‘ri. Mustaqillik 1991-yil 31-avgustda e‘lon qilingan. 1-sentabr — Mustaqillik kuni, bayram sanasi.)

— «Davlat bayrog‘i gerb bilan bir kunda qabul qilingan.» (Noto‘g‘ri. Bayroq 1991-yil 18-noyabrda, gerb 1992-yil 2-iyulda qabul qilingan.)

2-boshlovchi: Ko‘rdingizmi, yaqin gap ham ba‘zan aniq emas. Shu hafta davomida eshitgan har bir «qiziqarli fakt»ni manba bilan tekshirish — tarixchining odatidir.

5-LAVHA. «TARIX DAFTARI» MAROSIMI

1-boshlovchi: Endi kichik marosim. Yuqori sinf o‘quvchisi kichik sinf vakiliga oddiy daftarni topshiradi. Bu — «Tarix daftari». Unga shu hafta davomida bitta aniq fakt va bitta savol yoziladi.

Katta o‘quvchi: Do‘stim, bu daftarga shovqinli gap emas, tekshirilgan gap yoz. Agar ishonching komil bo‘lmasa, «aniqlashim kerak» deb yoz. Tarix yolg‘onni sevmaydi.

Kichik o‘quvchi: Rahmat! Men avval bir sana va uning ma‘nosini yozaman. So‘ng ustozimdan so‘rayman.

(Qarsaklar.)

YAKUN

2-boshlovchi: Tarix haftaligi ochiq! Endi ish — sinfda, koʻrgazmada, daftarda.

1-boshlovchi: Aziz oʻquvchilar, esingizda boʻlsin: chiroqni yoqish oson, uni oʻchirmaslik qiyinroq. Shu hafta davomida bir yangi faktni aniq bilib oling va uni doʻstingizga toʻgʻri aytib bering.

2-boshlovchi: Haftalik muborak boʻlsin! Oq yoʻl!

(Ruhlantiruvchi kuy. Ishtirokchilar «Asrlar chizigʻi» oldida surat tushadi.)

TADBIRDAN KEYIN

Har kuni doskada «Bugungi sana» ni bittadan yozib turing: qisqa, manbali, oʻqishga oson. Hafta oxirida daftarlardagi eng qiziq savollarni yopilishda oʻqing — bu keyingi yilgi bellashuv savollariga aylanishi mumkin.